

Preddiplomski studij arheologije

Naziv kolegija: Arheologija bioloških ostataka

Nositelj/izvođač: dr.sc. Zdravka Hincak, izv.prof.

ECTS – bodovi: 3

Jezik: hrvatski

Trajanje: III. semestar

Status: izborni

Oblik nastave: 2 sata predavanja tjedno

Uvjeti za upis kolegija: ne postoje

Cilj kolegija:

Studenti će upoznati uzajamno djelovanje biologije u širem smislu; biljaka, životinja i čovjeka u koje vrijeme. Dat je poseban naglasak na promjene koje je takvo djelovanje donijelo ljudskoj vrsti. Mogućnost iščitavanja aktivnosti, prehrane i bolesti iz tragova na životinjskim i ljudskim kostima, te nove mogućnosti koje pruža arheobotanika i arheogenetika upotpunjujući sliku predstavljenu osnovnim arheološkim nalazima.

Uloga kolegija u ukupnom curriculumu:

Ljudski, životinjski te biljni ostatci predstavljaju važan izvor podataka arheolozima o mnogim vidovima života i utjecaja čovjeka na biljni i životinjski svijet. Ubrzani razvoj novih znanstvenih podgrana, interdisciplinarnost, kao i nove tehnologije uspijevaju pružiti izuzetne arheološke detalje na najne očekivaniji način. Kolegij pruža uvid u osnove arheobiologije uz nezaobilazne podatke o novim analizama i otkrićima na tom polju.

Korištene metode:

Tijekom predavanja koristit će se razni socijalno-djelatni oblici (narrativni i vizualni): frontalni, individualni i grupni oblik te aktivnosti u paru. Prilikom predavanja koristit će se metode analitičkog promatranja, demonstracije, razgovora, usmenog izlaganja uz korištenje računala (PowerPoint prezentacija) i analize konkretnog materijala.

Sadržaj kolegija (po tjednima)

1. Arheobotanika - uvod
2. Palinologija i paleoklimatologija: biološke analize u arheologiji
3. Biljka kao hrana i lijek: upoznavanje s dijelom etnobiologije u arheobotanici

4. Arheozoologija - uvod
5. Osnove animalne osteologije
6. Morfometričke analize u arheozoologiji: spol, starost i visina
7. Koštani alati i oruđa: tragovi tehnologije
8. Fizička/biološka antropologija - uvod 9. Osnove humane osteologije
10. Analize prehrane arheoloških populacija
11. Morfometričke analize u antropologiji: spol, starost i paleodemografija
12. Paleopatologija I: glad, ozljede i nasilna smrt
13. Paleopatologija II: velike epidemije
14. Znakovi radne aktivnosti na kostima
15. Arheogenetika: uvod, prvi europski ratari

Literatura:

A. Obvezatna

Izabrana poglavlja:

Acsádi, G.Y., Nemeskéri, J., 1970, History of human life span and mortality. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Anreiter, P., Bartosiewicz, L., Jerem, E., Meid, W., 1998, Man and The Animal World. Archaeolingua Alapitvány, Budapest.

Bass, W.M., 1989. Human Osteology: A Laboratory and Field Manual of the Human Skeleton. Missouri Archaeological Society, Columbia.

Brothwell, D.R., 1994, Digging up Bones. Cornell University Press, New York.

Brothwell, D.R. & Pollard, A.M. (eds.), 2001, Handbook of Archaeological Science

Gilbert, R.I., Mielke, J.H., 1985, The Analysis of Prehistoric Diets. Academic Press, London.

Greig, J., 1989, Archeobotany. Handbooks for Archaeologist, 4. European Science Foundation. Strasbourg

Hillson, S., 1996, Dental Anthropology. University Press Cambridge, Cambridge.

Işcan, M.Y., Kennedy, K.A.R., 1989, Reconstruction of life from the skeleton. Alan R. Liss, Inc., New York.

Larsen, C.S.,1997, Bioarchaeology: Interpreting behavior from the human skeleton. Cambridge University Press, Cambridge.

Roberts, M., 1994, The Holocen-An Environmental History. Basil Blackwell Ltd, Cambridge.

Katzenberg, M.A., Saunders, S.R., 2000, Biological Anthropology of the Human Skeleton. Willey-Liss Inc., New York.

Sisson, S., 1962, Anatomija domaćih životinja. Poljoiprivredni nakladni zavod, Zagreb.

Schmidt, E. 1972, Atlas of animal bones. - Elsevier Publishing Company, London.

Ubelaker, D.H., 1999, Human skeletal remains: excavation, analysis, interpretation. Manuals on Archaeology-Smithsonian Institution, Taraxacum, Washington.

Bellwood, P., Renfrew, C., 2003, Examining the farming/language dispersal hypothesis. McDonald Institute for Archaeological Research, Cambridge.

B. Dopunska

Alt, K.W., Rosing, F.W., Teschler-Nicola, M., 1998, Dental Anthropology: Fundamentals, Limits and Prospects. Springer-Verlag, Wien.

Bahn, P., 2003, Written in Bones. Firefly Books Ltd., Toronto.

Brkić, H., 1998, Forenzička stomatologija - skripta. Stomatološki fakultet, Zagreb.

Gray, H. , 2002, Gray` s Anatomy: Descriptive and Surgical. Parragon Book, London.

Kolda, J. 1936, Srovnávací anatomie zviart domácich se zretelem k anatomii človeka - Novina v Brne, Brno.

Ramey Burns, K., 1999, Forensic Anthropology Training Manual. Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ.

Reichs, K.J., 1998, Forensic Osteology: Advances in The Identification of Human Remains. Charles C. Thomas, Springfield, IL.

Scheuer, L., Black, S. (2000): Developmental Juvenile Osteology. Academic Press, San Diego, CA.

Šutalo, J. i suradnici, 1994, Patologija i terapija tvrdih zubnih tkiva. Grafički zavod Hrvatske, Zagreb.

Način polaganja ispita: pismeni ispit

Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta: anonimna studentska anketa